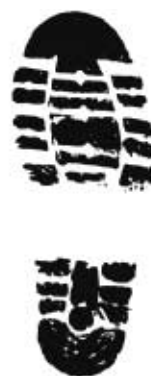

СПЛАТ Д

ОКТОБАР 2010. БРОЈ 1

ЧАСОПИС СТУДЕНАТА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ

САДРЖАЈ

- УВОДНА РЕЧ -----	1
- СУФФ -----	2
- ДЕБАТНИ КЛУБ+ ТРОЈСТВО -----	4
- ПРИЈЕМ БРУЦОША -----	5
- БИВШИ СТУДЕНТИ -----	6
- ДУХ СТАРОГ ЕГИПТА У ВРШЦУ -----	7
- ЕТЈЕН ДЕ ЛА БОЕСИ -----	9
- РЕЦИКЛИРАЊЕ КУЛТУРЕ - С. ДАЛИ -----	11
- УСПОРЕНИ КАДАР -----	13
- АГРЕСИЈА УВЕК ПРИСУТНА -----	14
- КЊИЖЕВНИЧКИ ИСПОД ЋЕБЕТА -----	16
- САЈБЕР ПРОСТОР -	17
- ЗАШТО СПЛАТОА -	18
- ФИЛОЗОФИЈА У СТРИПУ -----	20

Још један октобар. Чини се тмурнијим него претходни. Ниске температуре, киша, ветар, пребијање, крв, страх. Не уклапа се баш све савршено. Сасвим сходно томе, намеће се питање, сасвим јасно и одговарајуће – зашто баш овог октобра, зашто баш оваква ерупција насиља и нетрпељивости? Србија јесте конзервативна патријархална средина, а ни прека нарав нам није страна, међутим, оволика количина неаргументованог насиља јесте. И то питање покреће једну, свима нама, студентима ФФ, блиску расправу. Ко одлучује шта је исправно, а шта не? Да ли су основна људска права перманентна или флексибилна, у зависности од средине? Како се изражава неслагање? Да ли је насиље аргумент? Да ли мањина сме да терорише већину у демократском свету? Питања се нижу попут стаклених перли, и играју нам пред очима. А одговори? За њих смо неми, барем као правна држава.

Међутим, чињеница је да наше друштво има проблем пренаглашене агресивности. Као будући социолог, подржавам диркемовску тезу да је аномлија у друштву нормална. Али, где се налази граница између неизбежне аномлије и друштва које тоне попут Титаника? Одговор на ово питање ћемо покушати да дамо, као и на питање шта је ропство у сфери идеја, јер се већина толерантних грађана Србије ових дана осећа заробљено у својој земљи, у свом граду. Но свакако, наоко има прегршт негативних појава у нашем окружењу, које свакако заслужују барем помен, ако већ нема места за детаљну анализу, окренућемо се барем на тренутак ведријим темама. Да ли сте знали да је Далијева поставка графика доступна вашим очима до 14. новембра у Музеју историје Југославије? Да ли сте се некада запитали шта стоји иза свих тих, за неке препотентних, цртежа? Ако је нисте још увек посетили (а ми вам топло препоручујемо да то учините) или вас занима одговор на пређашње питање, ми вас водимо кроз кратко симболичко путовање, негде између нацизма и социалреализма. Такође, обавештавамо вас, у случају да вам је мрак биоскопа ближи, којим филмовима треба посветити пажњу ових јесењих дана. И за крај, мада је то увек на почетку, бавимо се мало и оним што нам одузима највише времена – факултетом. Фокусирамо се на нови почетак, на најмлађе, што би многи рекли, али не занемарујемо ни оне који постављају вечито питање – шта после филозофског? Да главна функција овог факултета није да само пуни места на бироу, показаше вам интервју са нашом бившом колегицом – Радмилом Пецијом Урошевић. Посвећујемо и мало пажње студентским организацијама, што је сасвим у складу са нашом визијом активног студентског живота. Међутим, ово није детаљна рута нашег пута које започињемо ове јесени на платоу – на кратко ћемо вас одвести у Вршац, поделити са вама неке наше интимне мисли, нии... има тога још, али је то сада ваш посао, и све што треба да урадите је да се опустите и кренете на ово врло речито путовање.

Све у свему, надамо се да ћемо овим, првим бројем, успети да вас разонодимо и скренемо вам пажњу са јесење тмурне свакодневнице, не превише, али таман онолико колико је потребно да вам се врати осмех на лице. Комплементно са тим, жеља нам је да вам унесемо мало ведрине у свакодневни живот и на неки начин вас покренемо да заједно са нама стварате заједничку будућност – будућност без страха, летаргичности, немотивисаности; да скројимо будућност са осмехом на лицу, али не оним кнселним, већ оним који нам отвара сва врата. И у складу са тим, **АКТИВИРАЈТЕ СЕ!**

Христина Цветинчанин Кнежевић

ЧАСОПИС ПРИРЕДИЛИ

Главни одговорни уредник : Христина Цветинчанин Кнежевић

Заменик гл. одг. уредника : Реља Пекић

Кординатор за сараднике и дописнике : Никола Лекић

Редакција : Милица Мустафић, Уна Забунов, Марија Милошевић, Марија Стаменковић, Јелена Павличић, Невена Тошић

Лектор : Ива Симовић

Сарадници : Маша Сеничић, Младен Калшић, Никола Ђорђевић, Т. Младеновић

Технички и графички уредници : Димитрије Крњајски, Василије Савић

Аутор фотографије са насловнице : Милан Насковић

Тираж : 600

Како, где и шта ради Спортско удружење Филозофског факултета?

О организацији и раду спортског удружења на Филозофском факултету мало тога студенти знају. Разлози за то могу бити различити, да ли је круг људи који су у самом удружењу зачаран, па мораш знати лозинку да би приступио, или смо ми само недовољно заинтересовани за било какву активацију, јер не стигемо да попијемо довољно пива на Платоу? Било како било, Спортско удружење постоји, ту је на шестом спрату, знали ми то или не, али ту је, има радно време, људе у организацији, своје ресурсе и своје успехе, са којима се и ми можемо поносити.

Момци на положају, Алекса Јовановић и Душан Протић, објаснили су нам нешто о самом удружењу, њиховим акцијама, успесима и плановима.

Колико дуго постоји ово удружење и када је основано?

Алекса: Спортско удружење Филозофског факултета (СУФФ) основано је 8. новембра 2004. године ради обављања и унапређења спортских активности на Филозофском факултету, на коме од свог оснивања представља једину спортску организацију. СУФФ пре свега члан Универзитетског спортског савеза Београда (УССБ), а од 2006. године сарађује и са Олимпијским комитетом Србије.

Ко су главни људи у самој организацији?

Душан: Након повлачења бившег председника Ђорђа, децембра 2005. године за новог председника СУФФ-а изабран је Бојан Вуковић. У следећем мандату, октобра 2007. године, за председника изабран је Милета Радетић, док сам на место секретара дошао ја. Милета се повлачи 2009. године када ја постајем председник а Алекса секретар. Пре тога Алекса је био портпарол од 2008. године. Поменуо бих и Милоша Станковића који је потпредседник, који се иначе налази на докторским студијама и ради као предавач на новосадском универзитету, Бојана Матовића вођу дебатне секције, и новог портпарола од 2009. у новом сазиву.

Колико има чланова и да ли се круг људи у самој организацији шири и на који начин?

Алекса: Има стотинак чланова, за разлику од предходних година када их је било тридесетак и сви су, углавном, били репрезентивци у одређеним спортским дисциплинама. Сада се то, од када смо Душан и ја на највишим позицијама СУФФ-а, битно променило и свако ко својом игром и својим понашањем заслужи место у нашим редовима, буде позван да нам се придружи.

Зашто не порадите више на афирмацији удружења, јер морате признати да пуно људи уопште и не зна да ви постојате, и која је идеја вашег организовања?

Алекса: Идеја студената окупљених око Спортског удружења Филозофског факултета јесте да промовишу спорт и здрав начин живота међу својим колегама. Свој циљ остварујемо кроз различита такмичења, путовања и друге активности. Што се самог промовисања удружења тиче ми имамо линк на сајту факултета, имамо своју фејсбук страницу коју ја уређујем, док годинама чекамо на простор на огласној табли у приземљу факултета.

Душан: СУФ може да се похвали да у својим редовима има десетак репрезентативаца Универзитета у Београду (женска одбојка, кошарка, мали фудбал), једног универзитетског репрезентативца Србије (мали фудбал) и савезног селектора, који су представљали Универзитет на разним такмичењима и освајали најсјајнија одличја.

Које просторије користите и како се људи могу информисати о терминима за игру?

Алекса: Управо се на сајту факултета и на улазу у спортску салу у подруму налази распоред термина за студенте, док репрезентативци користе друге термине. Имамо и своју канцеларију на шестом спрату факултета.

Који су спортови у оптицају на факултету и да ли има подједнако мушких и женских екипа?

Алекса: Заступљени су следећи спортови: мали фудбал, кошарка, мушка и женска одбојка, стони тенис, оријентиринг, шах, рагби, крикет, рукомет и дебата. Нису подједнако заступљени али радимо на оживљавању женског фудзала и кошарке. Дебатни клуб је активиран и ради се на његовом проширењу, сви заинтересовани се могу обратити Алекси и мени. Дебатни клуб се састаје једном недељно у сали на првом спрату факултета.

Да ли се организују традиционална такмичења у оквиру самог факултета, када се оджавају, и које су дисциплине заступљене?

Алекса: Сваке године током пролећног семестра чланови СУФФ-а за студенте Факултета организују традиционалне турнире у малом фудбалу, баскету, стоном тенису и одбојци. Такође учествују у свим такмичењима које организује Универзитетски спортски савез Београда. Међу њима треба издвојити Филозофијаду, на коју СУФФ крајем априла сваке године, у сарадњи са управом Факултета, води студенте Факултета који желе да учествују.

Ко су победници овогодишњих турнира у тим дисциплинама?

Алекса: Плавуше су победници у малом фудбалу, Анти, Гута и Поп су победници турнира у кошарци, док је прво место у стоном тенису припало је Дејану Милићу.

Које би ви успехе истакли као најважније од вашег доласка на водећа места СУФФ-а?

Душан: СУФФ може да се похвали да у својим редовима има десетак репрезентативаца Универзитета у Београду (женска одбојка, кошарка, мали фудбал), једног универзитетског репрезентативца Србије (мали фудбал) и савезног селектора, који су представљали Универзитет на разним такмичењима и освајали најсјајнија одличја. Посебно место међу успесима спортиста Удружења имају:

- друго место у генералном пласману свих факултета са територије Београда (2005/06)
- прво место у генералном пласману на Филозофијади (Пролом Бања 2005, Охрид 2009, Плави хоризонт 2010)
- друго место у генералном пласману на Филозофијади (Чањ 2006, Херцег Нови 2007, Врњачка Бања 2008)
- друго место у екипном такмичењу – Универзитетска лига оријентиринга Београда (2005/6)
- прво место у екипном такмичењу – Универзитетска лига у шаху Београда (2004/5)
- друго место Прве универзитетске лиге женске одбојке Београда (2005/06)
- друго место Прве универзитетске лиге мушке кошарке Београда (2006/07)
- друго место Друге универзитетске лиге малог фудбала Београда (2005/06)
- друго место у екипном такмичењу – Универзитетска лига стоног тениса Београда (2004/05)
- апсолутни шампиони Београда у софт тач рагбију годинама заредом

Који су ваши планови за наредни период и које акције желите још да покренете?

Алекса: У плану је да се у најскоријем року организује турнир у одбојци на песку два на два, за који смо још у преговорима са спонзорима, активирање рукометне секције, формирање женске фуцал и кошаркашке секције. Током друге половине маја је планирана презентација овогодишњих успеха управи и заинтересованим студентима у сали „Драгослав Срејовић“.

Милица Мустафић

Ретко ко зна да на нашем факултету постоји дебатни клуб. У овом издању покушаћемо да вам приближимо и да вас заинтересујемо мало више.

П : Шта је дебатни клуб?

О. Матија : Дебатни клуб је секција у оквиру спортског удружења која окупља студенте заинтересоване за реторику и дебату. Формирана је са намером да се припреми екипа за такмичење у дебати на филозофијадама које предстоје али свакако да ће своје деловање проширити на међуфакултетску сарадњу са факултетима који имају сличне клубове или секције.

П : Од кад Дебатни клуб постоји код нас на факултету?

О. Бојан : Постоји више од две године али је још увек у развоју.

П : Да ли постоје критеријуми за чланство у овај клуб или је свако добродошао?

О. Матија : Услов да би неко постао члан јесте да је студент Филозофског Факултета, да је дружељубив и да има добру вољу.

П : Током свог трајања, да ли је Дебатни клуб учествовао на такмичењима И да ли је било успеха?

О. Матија : Једини формални успех од кад је секција формирана је деоба првог места на такмичењу у дебати на филозофијади на Плавим Хоризонтима 2010. године.

П : Које се могу обратити заинтересовани студенти?

О. Бојан : Заинтересовани могу да сазнају више у просторијама спортског удружења нашег факултета, или у просторијама ССФФ, а што се контакта тиче људи могу да се јаве мени или Матеји... а могу се и преко часописа боље обавестити....

е-маил за контакт: Матија Новаковић - matija_novakovic@hotmail.com

Бојан Матовић - bokibu@gmail.com

Марија Стаменковић

Довршили су пивце, њих тројица, било која тројица, било ко од нас, бацили поглед на теретану иза себе, кришом се њушнули испод пазуха и кренули свако на своју страну.

Он се пробудио у пола седам и опсовао, јер је синоћ заборавио да стави телефон на пуњење. Експрао је хладну, горку турску и прошетало до станице "Стари град", где га је чекала опрема. И остали.

Он се пробудио у осам, наоко му је аларм звонио још од седам. Зевнуо је, наравно и чешнуо муда, наравно. Одмах испред фрижидера је попио читаву лименку енергетског пића, неко време покушавао да је згњечи и, када је био задовољан величином до које је довео исту, изашао је испред зграде. Неколико минута је чекао остале, а онда су сви заједно отишли на превоз.

Он је устао из кревета око девет, наоко није спавао читаву ноћ. Слушао је музику и размишљао како ли ће људи око њега реаговати када свима буде рекао ко је, шта је и где је био. Кроз сламку је попио шољу нес кафе, уздахнуо и знао да ће све бити океј.

Он је стајао и замишљао да је на пецању. Слушао је неразумне гласове својих колега, ударце каменица и име своје државе.

Он је стајао и замишљао да је на пецању. Слушао је псовке својих пријатеља, ударце каменица и име своје државе.

Он је стајао и замишљао да је на пецању. Слушао је узбуђено мрмљање непознатих људи око себе, ударце свог срца и име своје државе.

У девет увече је Он сазнао да је његовом кривицом Он у болници, а Он у затвору, и одлучио је да ће заувек да ћути.

А ја сам читав дан лежао у кревету, гледао телевизију, слушао име своје државе и размишљао о пецању. У девет увече сам устао, обуо папуче, скинуо четрнаест пари тамних наочара за сунце, седам црних повеза за очи, извадио чепове за уши, бљунуо пламенчић ватре и рекао: "Јеботе, где ја живим".

Никола Лекић

ДЕБАТНИ КЛУБ

ТРОЈСТВО

ПРИЈЕМ СТУДЕНАТА ПРВЕ ГОДИНЕ

Декан Филозофског факултета проф. др Весна Димитријевић упутила је поздравну реч бруцошима у амфитеатру „Георгије Острогорски“ у петак 1. Септембра и информисала их о новом режиму студирања за школску годину 2010/2011. Као сваке године, наш амфитеатар је био крцат, а доста студената новајлија је чекало испред, те су се касније губили по ходницима и сутерену факултета. Први октобар је био праћен уобичајном гужвом студената који су јурили секретаре својих одељења и чекали енормно дуго на шалтерима на улазу у факултет. На пријему студената говорили су и проф. др Милош Миленковић, ЕСПБ координатор Филозофског факултета др Софија Стефановић и студент продекан Срђан Марковић, који се при свом говору нашалио да студенти слободно могу да га повуку за кичицу, наравно само ако им затреба помоћ или савет. Пријем је трајао нешто краће него прошле године, од 12 до 13 часова, због пријављивања предмета за прву годину на одељењима Филозофског факултета.

У време трајања пријема, десетак студената на платоу Факултета, поставили су штанд под именом „Одбрани Филозофски“ одакле су делили пропагандни материјал о студентском самоорганизовању и бесплатном образовању. Два члана редакције „Сплата“ су били на терену, желевши да интервјуишу неке од организатора, али неуспешно, јер је та група студената избегавала да даје икавак коментар.

Реља Пекић

РАДОЗНАЛОСТ ВОДИ КА СОЦИОЛОГИЈИ

Некадашњи студент Филозофског факултета, данас запослена у Градској управи као координаторка у Секретаријату за социјалну заштиту, Радмила Пеција Урошевић за наш лист се присећа студентских дана и са ове дистанце са сигурношћу тврди да је њена изражена радозналост разлог да након средње школе упише баш Филозофски факултет, а потом и магистрира на теми "Друштвени положај и модели социјалне заштите старих лица у Београду".

"Одлучила сам се за студије социологије у којима сам успела да помирим новинарство, истраживачки дух, потребу да схватим људе, догађаје, појаве. Иако сам као и већина мојих колега из генерације пошла напорац, често неизвесан професионални пут, заиста се никад нисам покајала. Током студија сам схватила да су та радозналост заједничка особина а као доказ за ту тврдњу навешћу чињеницу да нас има у најразноврснијим пословима- професури, истраживањима, приватном бизнису, туризму, издаваштву, библиотекарству, невладиним организацијама и др. Наравно, сви успешно обављају своје послове", каже Радмила.

Упркос огромним списковима обавезне литературе за већину испита које је имала, координаторка социјалне заштите се радо сећа дружења са колегама.

"Радо се сећам солидарности која је постојала међу колегама са различитих година у прибављању литературе, драгоцених белешки са четворосеместралних предавања где се углавном и вршила селекција на оне који ће "изгурати" студије до краја. Ту пре свега мислим на чувену Историју социјалних теорија, Социолошки метод и Општу социологију. Ко успе да положи ове испите на 2, 3. и 4. години, следећи најтежи испит је био дипломски."

Да дружење са колегама није било стриктно везано за разменивање белешки потврђује чињеница да се Радмила и данас са њима среће на истом месту, у Градској кафани Коларца.

"Стизали смо, наравно, и да се дружимо у Градској кафани Коларца. Кад су џепарци били сиромашнији онда нам је увек на располагању био Клуб на Факултету. Моја генерација је стизала, а ваљда су и прилике биле такве, да између испитних рокова заједнички пронађемо посао преко Студентске задруге радећи најразличитије послове.

Са већином се и данас повремено виђам, организујемо неколико неформалних дружења у току године а место окупљања неизбежни Коларца." Од предавања са факултета Радмила издваја занимљиве приче професора Вељка Кораћа, Драгана Радуловића, Сретена Вујовића и посебно професора Драгољуба Живојиновића који јој је предавао Историју САД и на чија предавања су студенти долазили пола сата раније како би заузели место. Касније, као новинар када је радила интервјуе са њим И када би рекла, заказујући термин, да је његов студент, увек је проналазило време, без обзира на заузетост. Професора етнологије Петра Влаховића такође памти као великог стручњака, једноставног и посвећеног човека.

Захваљујући смеру који је изабрала и предметима које је слушала на Факултету, Радмила каже да је могла без проблема да ради као новинар у рубрикама друшво, култура и економија.

"Радећи на радио-телевизији мислим да је тај капитал дошао до пуног изражаја. Паралелно сам 20 година радила два посла, социолога на пројектима и новинара, и мислим да су се те две улоге само допуњавале.", коментарише Радмила.

Уна Забунов

ПРОЈЕКАТ - САВЕТИ ЗА БРУЦОШЕ

Позивамо студенте Филозофског факултета да се прикључе будућем пројекту. Зинтресовани могу да се јаве на мејл адресу: splatoa@gmail.com

Овај пројекат би требао да представља додаток Водичу за бруцоше, како би све студенте са прве године усмерили битним саветима о студирању на одређеном смеру, професорима, литератури, семинарским радовима и сл. Наша идеја је да тај пројекат реализујемо у виду кратких видео презентација сваког смера појединачно, где би студенти дали савет или указали на ситне детаље које би студент почетник требао да зна. Видео и аудио материјал би био омогућен савима и добар показатељ будуће сарадње старијих студената са млађим.

ИНТЕРВЈУ РАДМИЛА ПЕЦИЈА УРОШЕВИЋ

БИВШИ СТУДЕНТИ ДАНАС

ХРОНОЛОШКИ
ОКВИР ЕГИПТАПротодинастички
период

3300 - 3100

Рано династички
период

3100 - 2686

Старо Царство
2686 - 2160Први Међупериод
2160 - 2055Средње царство
2055 - 1650Други међупериод
1650 - 1550Ново царство
1550 - 1069Трећи Међупериод
1069 - 664Позни период
664 - 332Птоломејски период
332 - 30Римски период
30 - 395Staroegipatska zbirka
Gradskog muzeja u VršcuThe Collection of Egyptian Antiquities
in the City Museum of Vršac

Староегипатска збирка непроцењиве вредности, која се налази у Градском музеју у Вршцу, слабо је позната широј јавности, јер док се музеји широм света поносе својим колекцијама, ова збирка већ више од пола века скупља праšину у депоу музеја. Била је изложена у великој дворани до Другог светског рата, а потом ретко, чекајући стручну обраду и презентацију. Поново је изложена тек у децембру 2002. поводом изласка монографије, а била је гостујућа изложба у музеју у Оради у Румунији маја 2004. године. Иако је сваки предмет обрађен, збирка остаје скривена од очију јавности, чекајући на адекватан простор за излагање, али за сада није познато када ће то бити. На сајту музеја чак нема помена да она уопште постоји, и свако ко жели да се ближе упозна са овим фасцинантним предметима може то урадити само преко монографије коју су заједничким трудом публиковали Др Бранислав Анђелковић и Др Мирослава Панић – Шторх након вишегодишњег истраживања.

Ниједна друга цивилизација није толико освојила машту научника и ланка, подједнако. Стари Египат је својом богатом прошлотињу одувек мамино радознале почев од Херодота, Платона и Страбона, преко Наполеона па све до данас, а таквих је било и у нашем крају. Зачетник збирке је наш познати сликар Паја Јовановић, родом из Вршца. Након посете Египту 1887. донирао је музеју предмете које је тамо купио. Његов пример следио је број угледних грађана Вршца, као што су Виљем Ветл, штампар и издавач, 1896. даје највећу донацију од 65 предмета. 1899. Макс Адлер даје свој допринос колекцији, а нешто касније Леонард Бем, градоначелник Беле Цркве допуњује колекцију која данас броји укупно 97 предмета, као што су амuleти, ушабти фигурине, скарабеји и скарабониди, накит, статуете, посуде, поклопац канопе и део натписа. Не зна се тачно место порекла свих ових предмета али врло је вероватно да су откупљени од бројних трговаца антиквитетима.

Колекција обухвата широк хронолошки распон, од Старог царства до римског периода, односно од 27. века пре нове ере до 1. века нове ере и прати све еволутивне промене кроз религију, уметност и друштво, што је омогућило датовање скоро свих предмета из збирке.

Амuleти чине највећи део колекције, има их чак 44. Стари Египћани су их користили да би заштитили тело од штетних утицаја и напада видљивих и невидљивих непријатеља, за живота и касније у подземном свету. Постојали су и амuleти који су се израђивали посебно

за мумије. Магијским путем штитиле су власника од болести и клетви, али исто тако могле су да донесу срећу у љубави и благостање оном ко их носи. Моћ амuleта огледа се и у његовом облику или магичној формули коју може али и не мора да има. Амuleти из збирке су различитих облика, као што је Хорус, Апис, Секмет, Таурет, Нефертум...али највећи број амuleта има облик патуљастог бога Беса, врло популарног у народу, који је сматран заштитником домаћинства и породице, поготово мајки и деце.

Ушабти фигурине су друге по броју у збирци. То су фунерарне фигурине и биле су обавезан део сваког гробног инвентара. Оне представљају статуете слугу који би одменили покојника у пословима у загробном животу. Користиле су се од Средњег царства до краја Птоломејског периода, масовно су се производиле скоро две хиљаде година због чега их данас има у музејима широм света. Најчешће садрже формуле из 6. поглавља Књиге мртвих обраћајући се богу Озирису. Израђиване су од различитих материјала мањих димензија и углавном у мумифорној форми, али од 18. династије моделују се у виду слугу који носе корпе, штапове и сличне пољопривредне алатке.

Скарабеј је један од омиљених мотива у старом Египту, коришћен кроз целу египатску историју, најчешће га налазимо у облику амuleта и печата и у том случају може садржати имена и титуле власника. Скарабеј је сматран светом бубом и у тесној је вези са богом сунцем Кепријем који има везе и са укрснућем. Посебно су израђивани такозвани фунерарни скарабеји или скарабеји "код срца" који су се стављали унутар мумије као замена.

Скарабонид представља модификацију и даљи развој скарабеја, нема облик бубе већ може бити у виду јежа, мачке, жабе, пловке, нилског коња, крокодила, сокола, бабуна, лава, овнујске или људске главе...

Канопске посуде су коришћене приликом процеса мумификације за очување унутрашњих органа покојника. Користе се од старог царства и било их је 4. Свака посуда је намењена очувању посебног органа, а то су: желудац, црева, плућа и јетра. Поклопци ових посуда су се мењали кроз историју, у Старом царству то су били обични равни поклопци.

то су били обични равни поклопци, кроз Средње царство имају облик људске главе, а од Новог царства добијају облик 4 сина Хоруса: Имсети – има облик људске главе, представља југ и чува јетру, Хаши – има облик бабуна, представља север и штити плућа, Дуамутеф – има облик шакала, представља исток и штити црева и Кебехсенуф – има облик сокола, представља север и штити желуцац. Процес мумификације је имао за циљ да се очува тело за загробни живот. Након смрти, први корак ка мумификацији је пречишћавање, тело покојника се чистило натроном, потом су се вадиле унутрашњи органи (желудац, црева, плућа и јетра). Једини орган који није вађен било је срце, оно је представљало центар свега по веровању старих египћана, и ради успешног пута до загробног живота срце и тело су морали да буду нетакнути, и срце је имало пресудну улогу у церемонији мерења срца које би, ако је било лакше од пера против кога се мерило, гарантовало загробни живот. Тело су затим стављали у со и након 40 дана било би потпуно исушено, а онда се покрива мирисним уљима и смолом и обавија у завоје заједно са амулетима и накитом. Цео процес је трајао око 70 дана.

Најзанимљивији експонати из збирке су можда статуете од бронзе, од њих 5, 3 су посвећене богу Озирису, божанству смрти и ускрснућа. У збирци се још налазе 9 комада накита, углавном од фајанса и 2 плџоске из Новог царства.

Вршачка збирка је јако значајна баш зато што је материјал ове врсте редак у Србији. Остаје нам да се питамо зашто оваква колекција нема сталну поставку? Постоји мноштво предлога, као што је отварање посебног одељења у Београду за смештај свих предмета, за сталну египатску поставку, али проблем је наравно финансијске природе што је уосталом случај и са чувеном Београдском мумијом.

Т. Младеновић

Скарабеј са картушом Тутмеса III

Скарабонд у виду јежа

Поклопац канопе од мермера из Новог Царства/Птолемејског периода

Озирис

ЕТЈЕН ДЕ ЛА БОЕСИ

ФРАНЦУСКИ
ФИЛОЗОФ СА
ПОЛОВИНЕ 16.
ВЕКА

Етјен де ла Боеси, заборављени социолог Étienne de La Boétie (1530 - 1563) је политички филозоф из XVI века, потпуно заборављен од стране историчара идеја.

Расправа о Добровољном Ропству је дело политичке теорије које покушава да објасни психологију људи који живе у тиранској владавини и саме механизме исте.

Као такво оно је актуелно до данас, и представља пионирско задирање у многе теме којима ће се бавити каснији филозофи и психолози.

Боеси се такође у овом делу први залагао за ненасилни оптор који ће постати окосница Гандијевог покрета за ослобођење Индије.

Многи данашњи анархистички филозофи користе Боесијеве идеје у својим делима сматрајући њега и пиониром анархистичке мисли, такође.

Расправа о добровољном ропству Етјена де ла Боесија је покушај да се схвати зашто наизглед слободни и рационални људи прихватају да се њима влада, а такође и зашто се групе људи које су очигледно јаче од једног диктатора не побуне и збаце окове свог ропства.

Можемо је грубо поделити на два дела. У првом делу Де Боеси излаже своје виђење о појединцу и маси, тврдећи да је маса увек јача од појединца. У овом делу расправља се и о природи слободе. У овој дебати Де Боеси заузима став да је слобода урођена људима а да се ропство учи. Такође, де Боеси овде испитује и зашто се људи не опирају ропству које им намеће Један. Први део садржи и Де Боесијева виђења о јунаштву и кукавичлуку. У суштини, може се рећи да се први део бави питањима психологије масе и природе слободе.

На први део надовезује се други, у ком Боеси покушава да објасни нека од питања која је поставио у првом. Главно међу њима је питање тога како се диктатор одржава на власти. Овде де Боеси даје једну пирамидалну структуру која је актуелна и до данас. Она је класична и у суштини не представља никакво радикално оштрице. Један је на врху а његови поручници ниже а њихови послужници још ниже са обичним народом на дну. Овај део није потребно превише објашњавати и он се у писањима разних политичких теоретичара

остао до данас.

Много занимљивији аспект другог дела Дискусије је Де Боесијева дигресија која се бави пријатељством. Овде он описује Једног као човека без правих пријатеља (што јасно следи из пирамидалне структуре) и то наводи као његову највећу слабост и најчешћи узрок његовог пада. Де Боеси користи ову наизглед мање битну дигресију да би показао своја класично либерална мишљења о једнакости и слободи.

Са овим на уму, важно је напоменути да два дела Дискусије нису ни физички одвојена у тексту нити тематски одвојена у есеју. Сви Боесијеви аргументи теку природно један из другог и не постоји фрагментација у његовом изразу.

Ово се показује као главна препрека сврставању Расправе у један оквир. Као литерарно дело, Дискусија потпада под есеј. Али свстати је у само један филозофски оквир је много теже. Расправа је исто време и епонимна расправа, и дело политичке теоретике, дебата натуразма против емпирицизма (али не у класичном смислу) и манифест.

Природу Расправе као манифеста јасно увиђамо ако анализирамо промену Де Боесијевог језика током дела. Он креће од личног интересовања на почетку, и претвара га у ствар од општег значаја при средини, док се на крају обраћа само онима којима деле његова уверења на крају (још један важан аспект дигресије о природи пријатељства).

На самом почетку Расправе, Боеси се пита о рационалности владавине Једног. То јест да ли владавина Једног има предности над другим облицима владавине. Закључак до кога долази је да је владавина једног човека добра само уколико је тај човек добар и да је народ у праву да му да власт само је већинно добро за земљу. Али у томе лежи проблем владавине Једног, он се може променити у сваком тренутку и постати зао. За Боесија ово је неприхватљив ризик.

Из тога се јасно види да је Боеси заговорник демократског облика владавине или неког облика меритократије.

Још једна важна чињеница је та да Боеси не прави разлику између врста тирана.

За њега људи изабрани да владају било којим механизмом (била то примогенитура или демократски избори), а који владају ауторитативно - су исти. Они само имају минорне разлике у погледу тога како схватају људе којима владају. Али та чињеница не мења у суштини ништа у њиховом односу према популацији. Ово је веома важна разлика између Боесија и неки других мислилаца.

Боеси овде није забринут легитимитетом владавине, за њега су добро и зло универзалан појам.

Иако он не излаже аргументе специфично за један начин владавине државом, очигледно је да преферира неку врсту демократије.

Модерни анархистички филозофи се не би сложили. Боесијево свставање свих тирана у једно категорију може се свакако цитати и као похвала анархији. У прилог овој тврдњи иде и Боесијево величање индивидуализма и слободе као највећих вредности. Стога не треба примити са чудењем чињеницу да се Боеси данас сматра једним од пропонената анархије. Његово право становиште остаће ипак скривено јер он никада токм Расправе не улази у питање супериорности једног облика владавине над другим.

Фокус Расправе је само на тиранину и људима који он влада. Да би осветлио овај однос Боеси је учинио нешто што нико пре њега није, преокренуо је до тада општеприхваћени поглед да је ропство по природи недобровољно. Боеси се пита зашто сви људи који су поробљени једноставно не устану у одбрану својих права и своје слободе када је тако очигледно да су сви заједно јачи од једног.

Одговор на ово питање је изненадујуће шокантан. Наиме, они су добровољни робови. Ова синтагма делује чудно и непојмљиво на први поглед и многи би је можда одбацили као оксиморон. Како нешто што је по самој дефиницији намет може у суштински бити добровољно?

Да би смо разумели однос који Боеси успоставља између владара и поробљеног,

поробљеног, морамо прво разумети његово виђење слободе.

Боеси за човека сматра да је већим делом табула раса, са једним изузетком - слободом која је урођена. Али, с обзиром на његова емпирицистичка уверења Боеси даје много већу важност наученом.

Оно што одржава слободу у људима који нису поробљени јесте срчаност. Срчаност, или храброст је још једна особина коју Боеси уздиже, наводећи примере Спартанаца као слободних и срчаних а Персијанаца као нације слуга. Важност наученог је и овде подвучена. Спартанци су слободни јер се њихова слобода од рођења гаји, а Персијанци нису јер се у њима од рођења гради култура ропства.

Ова култура ропства је разлог што људи, једном поробљени почињу да заборављају слободу. Највећа опасност за диктатора долази од људи који се своје слободе сећају, јер њихова срчаност није потпуно избледела и они ће покушавати да је врате, али чим ту генерацију смени друга, највећа опасност за диктатора пролази. Људи који су рођени у диктатури не знају шта је и немају слободу које се сећају.

Дакле, две најважније ствари су срчаност и спознаја слободе без којих се у људима неће јавити жудња за њом.

Сада увиђамо везу коју Боеси прави између роба и владара. Владару је потребно да људе само "одучи" од слободе довољно дуго докле њихова срчаност не избледи.

Али овде се поставља још једно питање. Зашто људи који се ипак сећају слободе, често не желе да је поврате? Одговор је двострук. Једни једноставно уче ропство брже од других, и њихови окови им временом постају удобни...

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ!

Никола Ђорђевић

Нисам неки љубитељ виђења на изложбе јер мислим да је у већини преегзалтираних уметничких дела у доба њиховне хипер реалне мас медијалне техничке репродукције могуће много лепше и студиозније уживати из брошираних издања репродукција него тупо стајати у редовима елитистичких позера у немаштовито уређеним халама по страним и домаћим махалама. Тако сам на пример када сам пре неког времена био у Амстердаму прошао поред специјалне туристима пребукиране просторије у којој су се излагали Ван Гогови „Сунцокрети“ као поред турског гробља. Ипак Далијеву изложбу у мом омиљеном музеју лика и дела непрежаљеног нам маршала и поред врло непопуларне цене од 450 динара нисам никако хтео да пропустим. Дали ми је некако од свих могућих инвентивних и неинвентивних мазала удобно уљуљканих међ двосекле естетске идеје прозорности пренспитивања уметности са позиција ње саме које је изнедрио двадесети век некако увек био најближи рок звезди и најближе појму истински маестралне оригинално ексцентричне умешности у уметности онако како је ја лично схватам. Његово жанр сликарство апсурда кроз комбинацију најхетерогенијих ликова и детаља увек ме је подсећала на игру двоструких огледала у којој се не зна да ли је уметност огледало реалности или обратно или су пак обоје огледало нечег вишег – Бића и Духа. Некако он је мени за сликарство био исто што и Фројд за психологију - несебични давалац пластично сочног реалитета несвесном кроз фотореалистично рационалну епифанију апсурдног. Његове надасве ефектне снотлике филмске сарадње с Волт Дизнијем и Алфред Хитчкоком на филмовима *Destino* и *Spellbound* то су само потврђивале. Уосталом не помнџу га цабе чак и *Queenofci* у својој песми с албума *The Miracle - Was It All Worth It*, стиховима: „We went to Bali saw God and Dali“. На овој вези између Далија и нуминозне митске енергије одозго чини се да је била фундирана и читава ова двадесетпетемајска изложба коју сам посетио названа „Божански светови“. Ако је исина то што *Joseph Campbell* каже да нас религија само штити од религиозног искуства онда уметност као ближа еротици него херменаутичној патетици права пречица до тога. Поред Далијеве широкогруде изјаве да се небо налази у грудима верујућег, чак и само његово лично име имало је у себи незаобилазни шеретски шмек спаситеља јер *Салвадор* управо на Шпанском то и значи. При уласку у изложбени простор изненадила ме је строга линеарност којом су његове слике галеријски биле распоређене - ирационални свет његових

свет његових визија на њима деловао је попут малих животињица које су биле спљескане не у кавезе већ у хербаријум. Неко је хтео очигледно да унесе овде Аристотеловски ред који се вечито губио кад год би сте искорачили унутар визуелног простора креативне свести од којих су вас делили рамови као крхке крлетке. Слике које су овде чиниле већи део презентованих биле су махом и критирајуће предантно филателистичким редом пропраћене називима из библијских одломака. И назив једне од Ничеових књига „Ессе Homo“ красно је тако једну од њих. Дали је често својим сликама даво оригиналне називе који су звучали као стихови *Мајаковског* али таквих радова попут „Далијева рука црта златно руно у облику облака да покаже Гали зору сасвим далекој и врло, врло далекој од сунца“ овде није било. Некако ми се чинило док сам гледао ове циклично ре-религиозне ликовне мета радове да му је лик *Мојсија* као даваоца култа светлости културе и поред тога што га је у складу с вековима увреженим погрешним превођењем хебрејске речи за светлост као „рогови“ цртао попут пана због ведрих боја у којима га је приказивао некако највише прирастао за срце. А било је занимљиво видети и како је од очигледно насумично набацаних флека касније маестрално правно расуту русу косу полу апстрактног *Исуса* на распећу из горњег ракурса. Питао сам се крај тројезичних наслова на латинском, енглеском и српском да ли је потпуно исправно *Joshua* преводити као *Исус Навин* а *Седуцино* као наговор а не као завођење. Можда навођење? Такође ми је код слике „Мудре и луде девојке“ било упитно које су које - дал оне две што се додирују препонама или оне две што су само загрљене или је свака са поједном оном другом? Можда и нема ту неке битне видне разлике кад Дали сам за себе каже да је једина разлика између њега и лудака у томе што он није луд. И поред руке гротескно инсектоидног лика које високо хамлетовски уздиже *Леђинову* бисту на изложби нисам запазио ни једну од *Салвадорових* полит-поп слика која је говорила о његовој *David Bowievској* фасцинацији *Адолфом Хитлером*. Дали је на ту контраверзну тему митско медијске привлачности ратничког шика *Трећег Рајха* једном приликом изјавио : „Хитлера сам видео као мазохисту, опседнутог фикс идејом започињања и губљења рата у херојском стилу...Био сам фасциниран Хитлеровим меким путеним леђима увек

тако утегнутим у униформу. Кад год сам почињао да сликам кожни каиш који је од појаса до рамена ишао преко његових леђа мекота тог Хитлеровог меса спакована под војничку блузу доводила ме је у стање непрекидне вагнеријанске екстазе од чега сам добијао лупање срца, изузетно ретко стање пренадражености које нисам искусио чак ни при вођењу љубави... Моја упорност да Хитлера мистификујем из надреалистичке визууре и моја тврдоглавост да садистичким елементима надреализма додам религијско значење водила су у бројне кавге..." И сама ова изложба имала је посред себе саме један брутално садистички елемент - био је то свињерово Берлински зид са тиме лине бело исписаним годинама кад је шта наш Дали (подвали) радио који је изгледао као интегрално монолитни гроб гробова свим палим Вијетнамским ветеранима на једном месту. Ко је то смислио алал му веризам – упропасти све. Нисам знао шта ћу с тим зидом ко ни шта ћу с кабастим плакатом који ми је касирка ничим изазвана увалила уз улазницу па сам га негде лежерно изгубио успут. У теснацу другог дијагонално попречног зида било је приказан процес прављења једне Далијевске слике који је донекле такође уништавао естетску илузију. Ако сте се стварно уживели у мономитске слике и прилике који ће вам поврх тога - уради сам упутство? Мада било је и оних радова у које се било теже уживети и за које се лепо види да их је само радио због пара због чега је и зарадио анаграмски надимак Avida Dollars од својих другара. На улазу је стајао његова кичаста двосед софа инспирисана уснама Me Vest мада је као допунско лице из неког разлога иза ње овде стајала велика фотка рекло би се Марлене Дитрих. Добро срећа да им се није омакао Саво Милошевић. Било је ту устакљених и његових чувених атмосферских лобања и антропоморфних комада из чијих фијока из дубина груди куљају опијајући мириси нарцизма. Могли су се видети упрегнути жути магарци, сегменти из Божанствене комедије и девојке које су с верским заносом стремиле к мушким тестисима. Дали – шта фали? Иако од мојих најомиљенијих Салвадорових слика „Пар са главама пуним облака“ из 1936. ни „Младе девице самосодомисане својом крепошћу“ из 1954. није било ни трага ни гласа прихватно сам се ипак свог фото апарата да направим интерактивни клип од најупечатљивијих експоната када ме пред сам крај радне акције

прекиде женски глас у фармеркама који ми рече : „Снимате? Снимање није дозвољено“. Ипак као љубопитљиви теоретичар медија ставио сам сутрадан тај свој Дали (не будали) снимак на YouTube инернет портал да видим коју ће гледаност досећи и да ли ће бити уклоњен због кршења евентуалних ексклузивних ауторских права излагача већ након два дана као што ми је Sony Records хитро ставио тапију на све моје снимке с концерта Боб Дулана у новобеоградској арени. У углу изложбе било је и прегршт пикторалних књига о Далију али ја нисам успео да проучим ону у којој он потенцирајући инвентивност кроз личну бизарност прави све и свашта од својих бркова. Како се приближавао осми поподневни сат и мушки прекорни глас ме је замолио да своје естетско разгледање пламтећих жирафа приведем крају јер затварају. Напољу ме је срећом чекала још једна бонус надреалистичка сцена. Кад сам тад изашао у ноћ из музеја „25. Мај“ налетео сам на клинца пред први разред који, налик нацрти Далију сликаном 1908. у парку Гуел у Барселони, за своје године врло озбиљно свог тату ког држи за руку пита у вези Тита: -Па шта ако је био Хрват предводно је добро државом? - Да ли мали више није тако мали? Дали?

Младен Калпић

САЛВАДОР ДАЛИ ИЛИ АВИДА ДОЛЛАРС?

ГРОЗАН ЈА (Despicable Me), 2010.

Нови анимиран филм за децу из Универсаловог студија сада заиста и по причи и по анимацији парира конкурентском Пих ару, што није ни чудо када је у питању редитељски тим Pierre Coffin i Chris Renaud који иза себе већ имају нека успешна остварења (Ice Age: The Meltdown, Bear in the Big Blue House). Као и сваки филм за децу, ни овај није искључиво дечији – резултат тога је вероватно нешто компликованија прича о зликовцу који за остваривање свог великог плана који треба да му поврати славу користи војску изузетно симпатичних жутих створења и три усвојене девојчице. “Грозан ја” је од самог почетка и смешан и одмерено агресиван, имајући у виду уводну сцену у којој су амерички туристи приказани прилично накардно, са све одговарајућом пратњом нумере Sweet Home Alabama. Контраст између тих обичних људи и зликоваца ка чијем свету нам нагињу симпатије приказан је кроз Груа - пажљиво склопљеног главног лика одбојне спољашњости, чије нам је незадовољство према околини толико јасно да је оправдана и свака даља, духовито очигледна разлика између њега и света који покушава да очара злочинима. Прича о суперзликовцу прожета је критиком друштва и његовог система вредности, а не заобилази ни испитивање породичних односа који кулминира развојем Груовог родитељства над девојчицама које су му сличније него што је мислио. Да све ово није тако, “Грозан ја” би једноставно била прича о неком зликовцу који покушава да одбрани свој зликовачки статус, што нас се, највероватније, савршено не би ни тицало. Истина је да се хумор у овом филму најчешће базира на готово најобичнијој слепстик комедији за децу и да је сама прича крајње предвидива, али не треба баш увек ни бежати од клишеа – у овом случају, он је добро упакован у једну необичну причу са срећним крајем у којој ће уживати цела породица.

Крај Битефа и почетак нове позоришне сезоне.

И поред не тако занимљивог одабира домаћих представа у оквиру фестивала, а и понеких које су биле углавном само естетски или концептуално задовољавајуће, овогодишњи, 44. по реду Битеф, оставио је општи позитиван утисак - за ово су заслужне две представе Јана Лаурера, као и Ујка Вања у извођењу Дојчес Театра из Берлина.

Гост из Шведске, који је ове године однео и награду «Политикног» жирија за најбољу режију, имао је подељено мишљење београдске публике – они традиционалнији сматрали су Лауреров рад аматерским, док су љубитељи пострдрамског позоришта уживали у његове две представе – Кућа Јелена и Изабелина соба. Чини се да ни подела квалитета, као ни подела мишљења, није заобила Битеф – од два извођења Чехова, Три Сестре Московског театра у режији Јурија оставиле су утисак само покушаја спровођења неке идеје, док је Ујка Вања сасвим сигурно на неколико нивоа успео да оправда очекивања. На крају, ово тачно и јасно ишчитавање Чехова од стране редитеља Јиргена Гоша, са сјајним глумцима и савршено једноставно огољеном сценографијом је свакако оно по чему ћемо памтити овај Битеф.

Маша Сеничић

Вископи:

ДА Мачета (зато што је бескрајно забаван, а ипак није површан)

НЕ Плаћеници (зато што гомила познатих људи на истом месту не значи добар филм)

Не пропустити: Шишање (зато што смо га дуго чекали)

Вечита тема многих научника, лекара, уметника, која је лаганим, али сигурним путем заузела завидно место и међу масовним медијима и највише на тај начин продрмала свест људи данашњице јесте управо агресија.

Агресивни нагон је неопходан за опстанак и он представља наследну константу које не можемо да се ослободимо. Агресивност и агресија су универзалне појаве, припадају свим временима и свим људима и представљају једну од димензија личности. Агресија не мора да буде деструктивна, она почиње од урођене тежње да се расте и овлада животом, што је одлика све живе материје. Једна од функција агресије је да обезбеди мир и поредак у заједници. Такође, агресија је еволуционо развијени импулс који служи опстанку јединке и врсте. Међутим, само човек налази задовољство у разарању без неког разлога и сврхе, осим самог разарања. Агресивност представља и саставни део сексуалности, као што је нормално садржана и у другим активностима у којима људи изражавају себе. Постоје вербална и физичка агресија и обично се скалирају на три степена:

1. вербална агресија према људима,
2. физичка агресија према предметима
3. физичка агресија према људима.

Многи психолози су се често бавили овом темом. Фројд сматра да је агресија доминантна у односу на хетероагресију, да је свака агресија примарно усмерена према себи. Поставља хипотезу о постојању два основна нагона: Ероса и Тангоса. Интензитет деструктивног нагона, то јест његових појавних облика, мржње и агресивности, бруталности и садизма зависи од присутног стања сексуалне задовољности, односно јачине соматског запречавања либида.

Насупрот Фројду, Лоренц агресивно понашање види у урођеном животињском, агресивном инстинкту. Његов агресивни нагон је користан за живот, док је Фројдов инстинкт смрти у служби смрти. Фром, пак, антрополошким приступом износи тезу о бенигној и малигној агресији. Бенигна агресија је заједничка људима и животињама, филогенетски је програмирана, биолошки одређена, разумљива, дефанзивног је карактера, јавља се када је угрожен опстанак, када су угрожени животни интереси јединке и врсте. Друга врста, малигна агресија је деструктивног карактера специфична је за човека, биолошки е не може објаснити, нема никакве сврхе, а задовољство налази у похотности.

Човек је једини примат који убија и мучи чланове своје врсте без разлога, и при томе осећа задовољство. Оваква врста агресије коју помиње Фром може се уочити на примерима наше свакодневице, који су све учесталији и налазе се на завидном нивоу по постигнутом броју случајева.

Примери крађа, силовања, убиства, на улицама, утакмицама, зверски чин над псом су само мали број случајева који указују на енормне страхоте које се дешавају. У основи агресивног понашања могу се налазити различити узроци, па самим тим и различите емоционалне компоненте. Биолошка основа агресивног понашања је у сваком случају значајна. Биолошки фактори утичу на агресивно понашање људи са различитих нивоа. То су генетски програм, функције неуроендокриног система, затим учење које обезбеђује биолошка опремљеност организма и захтеви средине, варијације унутар врсте итд. Најчешће ови фактори не делују изоловано, већ у интеракцији један с другим. Утврђен је одређени однос између функције ендокриних жлезда и агресивног понашања. Мушки хормон тестостерон који производи и мушка и женска јединка, само ова друга у мањој количини, је кључни биолошки фактор за јављање полне жеље. Утврђено је да овај андрогени, мушки хормон побуђује и агресивно понашање. Одавде и произилази став да су мушкарци агресивнији од жена. Многи експерименти рађени на пацовима, мајмунима и многим другим животињама су потврђивали ову чињеницу. Нпр. испољавање доминације и вођства у групи антропоидних мајмуна, мужјака, директно је повезано са нивоом концентрације тестостерона. Општи закључак би могао да гласи: мушки хормони повећавају испољавање агресивног понашања, док женски хормони имају супротан ефекат. Наравно, ово правило, не мора увек да важи. Поготово не за људску врсту, где фактор искуства, односно учења у великој мери може да модификује агресивно понашање. Животна историја и искуство појединца могу од жене са веома ниском концентрацијом мушких хормона да "направе" изузетно агресивну особу, а исто тако, мушкарац са високом концентрацијом тестостерона може бити веома мирољубива особа.

АГРЕСИЈА – УВЕК ПРИСУТНА

У питању је карактерна структура особе, која понекад може бити саздана из сукоба различитих тежњи, који представља трајан извор фрустрације, са обрасцима агресивног понашања који су постали саставни део личности.

Агресивни нагон има више позитивних функција - улога у проређивању популације, сексуална селекција, заштита младунчади и стварање поретка у друштву. Агресија појединца је најчешће усмерена на врло блиске особе или њихове супституте, а чињеница да је агресивне особе често не могу контролисати, говори о њиховом недовољно зрелом "ја". Агресивна особа је увек уплашена и узнемирена.

Учење контроле агресивности је једна од важних функција социјализације. Допуштање игара са агесијом и деструктивношћу, у време када то више не одговара узрасту, може довести до тога да особе не науче довољно да контролишу своју агресивност.

Треба увек настојати да ситуација детета буде више покривена тенденцијама живота, а да тенденција деструкције буде што више смањена и ослабљена. У одраслој доби се агресивне тенденције растеређују кроз различите активности - спорт, различити хобији... Неговањем материјалне сигурности и блискости међу људима, као и културе слободног времена, једна је од могућности која се нуди за сузбијање, смањење и контролу агресивности. Агресија је термин који се данас често употребљава и који је присутан у свим својим видовима. Још од давнина људи су испољавали ову страну своје личности из најразличитијих разлога, било то да су биле потребе, култура, ратови. Овај вид понашања се налази у сваком човеку, базиран је и на биолошким чиниоцима, али како ћемо се ми понашати у великој мери зависи од тога како је ко одгајан и васпитаван, и на који начин је стимулисан. Искуство појачава или сузбија агресивно понашање, а оно се управо стиче у ужој и широј средини у којој одрастамо и за чије смо стварање и организовање сами одговорни.

Марија Милошевић

**"НЕГОВАЊЕМ
МАТЕРИЈАЛНЕ
СИГУРНОСТИ И
БЛИСКОСТИ МЕЂУ
ЉУДИМА, КАО И
КУЛТУРЕ СЛОБДНОГ
ВРЕМЕНА, ЈЕДНА ЈЕ ОД
МОГУЋНОСТИ КОЈА СЕ
НУДИ ЗА СУЗБИЈАЊЕ,
СМАЊЕЊЕ И
КОНТРОЛУ АГРЕСИЈЕ."**

ХАОТИЧНИ ПЕШАЦИ

Нервозни пешаци чекају недостижно зелено,
Док спржени асфалт испарава себично зелено,
за неколико минута, они постају тркачи за бас,
за неколико минута, градски таласи,
веселим осмесима пуштају хармоничан глас!

Збуњена девојка одјурн у 26-ицу,
и секунд после, исхитрено она се враћа,
цима за рукав случајног Рома,
дере се на њега пиштавим нотама беса.

„Врати ми паре, бре, е узео си ми паре!“
„Нисам жено божја“, каже Ром са лековима.

Вуче га за дрљави рукав кариране кошуље,
док се он љутито отима од ње и све пориче,
тек случајни проналазач новца изађе из руље,
девојка не рече ни хвала, али је престала да
виче.

Циганин ни крив ни дужан,
Етикетиран,
Дрљав,
Ружан,
прљав
Крадљивац,
Само што се нашао ту,
Људи помисле:
Он би први украо!

Реља Пекић

*Уколико желите да објавимо ваше приче,
песме или друге књижевне форме, своје
радове можете послати на :*

majarastamanka@gmail.com

Одељак из приче

"ПРОЛАЗНИК"

Знаш, када си сам са собом, у свом свету,
увек побеђујеш. Па и онда када губиш... ако
ништа друго – приче ти остају. Речи као
сведоци. Реченице... Али када изађеш ван,
када ти родитељи коначно допусте да
пређеш улицу, када почнеш да зарађујеш,
да храниш друге изједајућн себе... онда
позади полако почињу да пристижу. И то
понајвише онда када мислиш да добијаш...

Што више уметш, више се од тебе тражи.
Сваки нови дан мора да буде бољи од
предходног. Свака оцена већа, свака реч
убојитија...

Победе су, чини ми се, најгоре. Научили
су те да су твоји успеси одувек били само
твоји. Они су се подразумевали, очекивали
од тебе... другачије се није могло. Није се
смело. Док су прећутно знала да су твоји
позади свачији. Они су се тицали свакога, а
најмање тебе. Када треба неко да помогне –
нигде никога. Када треба да те исмеју и
понизе... сви су ту.

Стефан Симић

"ОДГОВОР"

Добро знам да у мом свету увек побеђујем.
У савршеном свету иза стакластих очију ја
све могу, ја све знам...

Али, пре ми се чини да су сви пораз
моји, само моји, а да су победе свачије, а
најмање моје. Јер, кад победим сви се бусају
у груди као да су то они урадили, носе моје
знамење у очима као понос, тад сам
свачија...Али кад губим, не то се не сме.
Сама у блату остајем, нема руке, нема оног:
"Добро је".

Како сам се само усудила да изневерим?
Како сам се само усудила да изневерим те
који никад нису ни веровали у мене???

Марија Стаменковић

КА НОВОМ РАЗУМЕВАЊУ ПРОБЛЕМА ПРИВАТНОСТИ У САЈБЕР ПРОСТОРУ

Сваки пут када facebook промени правила о приватности на својој мрежи гомиле љутих блогера одлучно краћу у напад. До данашња се аналитичара света одређивања и трговина се шта то значи за обичног корисника. Сваки пут када facebook промени правила о приватности ја колутам очима. Доста ми је.

Стога предлажем радикалну нову идеју чланцима facebookа: узмите контролу приватности у потпуности. Знам, звучи сулудо. Али знајте да темељно (колико је то могуће у овом ограниченом простору) испитамо шта то значи приватност у сајберпростору. И шта значи приватност уопште за обичног човека. Приватност потиче од латинске речи *privatus* што значи издвојен - у политичком смислу. Овде је потребно направити важну разлику између приватности у политичком и имовинском смислу, и приватности у смислу у којем ту реч користимо свакодневно. Ово потпуно је нама од значаја. Када душебрижнички блогери (такви у тебе, ЕФФ) причају о приватности они говоре о свиховној приватности. О нашем очекивању да су наше акције колико-толико поверљиве. Међутим, питање је да ли у 21. веку ове то мисли јесу. Приватност је уништена овог тренутка када су видео камере да уводе CCTV камере, овог тренутка када смо сви добили мобилне телефоне са фотоапаратима. Овог тренутка када је постало друштвено прихватљиво фотографисати свиког преулазак неке журке или окупљања. Реакционарни покрет „заштитити приватност“ ово не разума. Они су у својој близи конзервативни, јер желе да реше проблем тако што ће деловати на његове симптоме. Све *in point*, решење проблема компанија које бирају запослене на основу facebook профила није повећати *privacy level* профила, већ afirmirati чланцима да људи ван радног времена пију и можда се и дрогирају као нормалну и прихватљиву што они у суштини јесте. Сајберпростор је место на коме се две идеје сукобљавају. Са једне стране су конзервативисти, који желе да очувају *status quo* морал, а са друге стране млади људи које заиста није брига ко ће шта видети на њиховом профилу на интернету. Појава *social networking* сајтова довела је ову културу екстернализовања сећања (што је термин који ћу безобразно позајмити из филма *Ghost in the Shell*) до свог логичког изјидишта. Све што се дешава у реалном простору убрзо ће завршити и у сајберпростору. Да ли је ово, међутим, заиста лоше? Тренуци који су екстернализовани нису се десили у приватности него је спрели себе, већ на јавном или полујавном месту.

На јавним местима нема приватности. И ја сада постулирам да је управо интернет јавно место и да, као такво, подлеже истим законима као и јавни простор. Сада, када смо решили проблем екстернализације сећања, остају још два битна проблема приватности која су уско повезана: ставови и анонимност. Својом задњом променом facebook је дирнуо у ово осине гнездо. Наиме, од сада секција интересовања на профилу корисника је јавна (заједно са информацијама које су раније учињене јавним као што су листа пријатеља, име, пол и локација). Заштититици приватности (ЕФФ*) тврде да ово доводи у питање право корисника да се изјасне у вези са контроверзним темама што је контрадикторно ако не укључимо и питање анонимности. Теза ЕФФ-а је да ако људи имају полуанонимност (свака анонимност на facebookу је половична) и могу да контролишу ко види њихове ставове; корисници ће онда искреније изражавати своје ставове. Што је тачно. Али је у исто време третирање симптома, а не узрока, као у првом примеру. Боље је градити друштво у коме је у реду да неко јасно и гласно каже да га занима ЛСД или геј брак него имати друштво у коме то може да се каже али полускривено. И шта бисмо на крају добили тиме што би facebook укинуо *privacy settings*? Facebook би могао да послужи као хегеловски ванискинг медиатор између две струје и произведе доба веће транспарентности и толеранције. А то је, макар по мени, много боље неко скривање по сенкама интернета. Приватност у политичком смислу треба штитити, и ниједна индивидуа не сме бити приморана да се изјасни о било ком проблему. Као ни о свом сексуалном опредељењу, религији, итд. Лична комуникација такође мора бити заиста приватна. Али све што се дешава у јавној сфери треба бити потпуно јавно.

Никола Ђорђевић

Иако је протеклих деценија Филозофски факултет био симбол студентског активизма, данас је друштвени ангажман студената овог факултета готово неприметан. Овај факултет тренутно похађа 6000 студената који, упркос жељи да буду нешто више од пуке статистике, немају простора за истицање својих квалитета у различитим друштвеним сферама. Ако се младим људима ускрати право на слободу говора, студенти ће изгубити жељу за даљи друштвени активизам. Велики број људи је заинтересован да учествује у реализацији овог пројекта, а наш циљ је да овај пројекат не буде само часопис, већ симбол студената Филозофског факултета. Упркос израженој жељи студената, при факултету не постоји ниједна слична организација. Разлог оснивања ове организације и часописа је чињеница да Филозофски Факултет, који похађа 6000 студената нема своје студентско гласило. Група студената са овог факултета је дошла на идеју о оснивању часописа који ће, поред штампаног и веб издања, учествовати у организацији студентских и ван студентских социо-културних дешавања и на тај начин поспешити друштвени ангажман осталих студената и учествовати у промоцији овог факултета. Циљна група овог часописа су садашњи и будући студенти Филозофског факултета, али планирамо да кроз интеракцију са другим факултетима проширимо на шу циљну групу на све студенте Београдског Универзитета. У студентској организацији „С ПЛАТОНА“ су заступљене све студијске групе Филозофског Факултета, док су сарадници студенти других факултета и ученици завршне године средње школе.

Пројекат „С платона“ је покренут почетком марта 2010.године. Карактерише га потпуна непрофитабилност и ослобођеност од било каквих политичких амбиција. Редакцију часописа „С платона“ чини неколицина ентузијастичних студената Филозофског факултета који желе да студентски живот учине занимљивим и да помогну афирмацији студената свог факултета. Часопис „С платона“ је zamiшљен као простор размене креативне енергије – циљ нам је да покренемо и информишемо студенте, да их активно укључимо у свакодневни студентски живот и да Филозофски факултет учинимо расадником квалитетних идеја. Нама није циљ да студенте делимо на „ми“, „ви“ и „они“ – тежимо потпуној интеграцији студената свих профила јер смо свесни да било каква подела унутар факултета води ка расипању драгоцене и ретке снаге коју студенти имају као покретачи друштвених промена. Организација С платона тежи да обједини студенте Филозофског факултета и да их активира пружајући им подршку у остваривању идеја и гласну слободну реч.

